

ZDRAVJE V OBČINI ROGATEC

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) vsako leto pripravi statistične podatke o zdravju v 212 slovenskih občinah. Na ta način lahko vsaka občina prepozna izzive in svojo vlogo tudi na področju varovanja, ohranjanja in krepitev zdravja. Podatki niso namenjeni primerjavam z drugimi občinami, saj na njihovo vrednost med drugim vpliva število prebivalcev in velikost preučevanega problema v posameznih občinah. Sestavni del projekta Zdravje v občini je spletna aplikacija, ki omogoča takojšen in interaktiven vpogled v zgoraj opisane podatke. Aplikacija je na voljo na spletnem naslovu <http://obcine.nijz.si>.

Zadnja publikacija je bila izdana leta 2020 in vključuje podatke preteklih let. Občina Rogatec je bila v letu 2018 povprečno razvita slovenska občina z indeksom razvitosti 1,02, kar jo znotraj Savinjske regije uvršča na dvajseto mesto med 31 občinami. Občina odstopa od slovenskega povprečja z višjo stopnjo delovne aktivnosti (2018, 15-64 let: Rogatec 67,8 %, Slovenija 64,4 %) in višjim deležem odraslih, starih 25-64 let, ki imajo končano največ osnovno šolo (2018: Rogatec 21,1 %, Slovenija 14,4 %). Stopnja izobrazbe je pomembno povezana z zdravjem – višja kot je, več zdravja za posameznika ali populacijo lahko pričakujemo. Delež starejšega prebivalstva od 80 let za leto 2018 znaša 3,9 % in je značilno nižji kot v preostali Sloveniji (5,3 %).

V 12 od 35 spremljanih kazalnikov, s katerimi so ocenjevali zdravje prebivalcev slovenskih občin, se občina Rogatec statistično značilno razlikuje (boljše, slabše, neopredeljeno) od povprečja preostale Slovenije.

Ugodnejše stanje v primerjavi s povprečjem preostale Slovenije ima občina še v enem kazalniku. Zaznana je nižja stopnja poškodovanih v transportnih nezgodah (povprečje 2014-2018: Rogatec 0,8/1000 prebivalcev, Slovenija 1,4/1000 prebivalcev).

Slabše stanje v primerjavi s povprečjem preostale Slovenije kaže občina Rogatec še v petih kazalnikih: v večjem deležu prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji (povprečje 2014-2018: Rogatec 17,4 %, Slovenija 9,1 %), nižji presejanosti žensk, starih 50-69 let, v Programu DORA (1.1.2018-31.10.2019: Rogatec 70,0 %, Slovenija 76,2 %), višji umrljivosti zaradi bolezni srca in ožilja (povprečje 2014-2018, 0-74 let: Rogatec 143/100.000 prebivalcev, Slovenija 77/100.000 prebivalcev) in višjem povprečnem trajanju bolniške odsotnosti, ki je v občini v letu 2018 znašala 20,5 koledarskih dni nezmožnosti za delo na delovno aktivnega prebivalca, medtem ko je znašalo slovensko povprečje 16,4 dni. Zaznati je tudi nižjo odzivnost v program Svit (2018: Rogatec 59,5 %, Slovenija 64,6 %). Po zadnjih podatkih NIJZ, Centra za upravljanje programov preventive in krepitev zdravja za leto 2020 je odzivnost v Program Svit 59,57 % (moški 55,95 % in ženske 63,09 %).

Zaznati je tudi višjo stopnjo prejemnikov zdravil zaradi povišanega krvnega tlaka (2018: Rogatec 26,0/100 prebivalcev, Slovenija 23,0/100 prebivalcev), sladkorne bolezni (2018: Rogatec 6,5/100 prebivalcev, Slovenija 5,2/100 prebivalcev) in zdravil zaradi duševnih motenj (2018: Rogatec 21,3/100 prebivalcev, Slovenija 14,7/100 prebivalcev). Vrednotenje teh treh kazalnikov ni enoznačno. Podatki lahko odsevajo dejanski porast navedenih bolezni (ter varovalnih dejavnikov in dejavnikov tveganj za njih), kot tudi zmožnost zgodnjega prepoznavanja teh bolezni med laiki ter učinkovitost in organiziranosti zdravstvene oskrbe na vseh ravneh.

V primerjavi s preteklimi obdobji v občini Rogatec zaznavamo upadanje deleža prekomerno prehranjenih otrok (6-14 let), naraščanje odzivnosti v Program Svit in upadanje umrljivosti zaradi samomora. Zaznani je tudi naraščanje deleža prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji, naraščanje bolniške odsotnosti, naraščanje zlomov kolka med prebivalci, starejšimi od 65 let in naraščanje umrljivosti zaradi bolezni srca in ožilja (0-74 let). Število bolnišničnih obravnav oseb (35 do 84 let) zaradi možganske kapi in število bolnišničnih obravnav oseb (35 do 74 let) zaradi srčne kapi naraščata. Prav tako stopnji prejemnikov zdravil zaradi sladkorne bolezni in strjevanja krvi med prebivalci Rogatca naraščata. Stopnja novo odkritih primerov raka (novo odkriti raki razen nemelanomskega) upada. Vrednotenje zadnjih petih kazalnikov ni enoznačno (glej zgoraj). Kazalnik telesni fitness otrok starih 6 do 14 let, ki meri njihovo gibalno učinkovitost (telesni fitness se izračuna kot povprečna vrednost štirih gibalnih nalog - dviganje trupa, tek na 600 m, predklon na klopici, vesa v zgibi), se je v letu 2018 glede na leto 2016 poslabšal. Delež oseb, starejših od 65 let, ki so vključeni v storitev pomoč na domu upada. Koliko oseb se bo vključilo v storitev pomoč na domu, je odvisno od dejanske potrebe starejših po tej pomoči in tudi od višine cene te storitve, ki jo sofinancira občina; če je sofinanciranje večje, je pričakovati, da se bo za pomoč odločilo več posameznikov.

Vrednosti kazalnikov so informativne narave in lahko služijo občini ter drugim deležnikom pri spremljanju stanja zdravja v občini v skozi leta in iskanju razlogov zanj ter odločanju o ukrepih za krepitve in ohranjanje zdravja. **V vseh dosedanjih prikazanih publikacijah Zdravje v občini (2016, 2017, 2018, 2019 in 2020) občina Rogatec statistično značilno odstopa od slovenskega povprečja z nižjim prirastom prebivalstva, z nižjim deležem starejših od 80 let, z višjim deležem oseb s končano le osnovno šolo ali manj, z nižjim deležem poškodovanih v transportnih nezgodah, z nižjo odzivnostjo v Program Svit in z višjo stopnjo prejemnikov zdravil zaradi sladkorne bolezni, povišanega krvnega tlaka in zdravil zaradi duševnih motenj.** Gre za kazalnike, na katere je mogoče vplivati s skupnim delovanjem deležnikov lokalnega okolja.

Nacionalni inštitut za javno zdravje OE Celje

Oddelek za nenalezljive bolezni

Kontakt: Lucija Beškovnik, lucija.beskovnik@nijz.si, 03 4251 194